

הצעות לשיחה ודין בעקבות קריאת הספר

"האם אגלה למור" (הוצאת "כתר")

מאת: רבקה מגן

המטרה:

פיתוח תרבות השיחה והדין בעקבות קריאת סיפור עלילתי להעשרת חווית הקריאה, העמקתה והפנמתה.

חלק א': הצעות לשיחה ודין לאחר קריאת כל סיפור בנפרד (ראה טבלה).

חלק ב': הצעות לשיחה ודין לאחר קריאת הספר כולו.

חלק ג': אנו יוצרים בעקבות הספר (בציור, כיוור, המחזה, הסרטה, חיבור שירים, יצירה מוסיקלית, ריקוד, חידון).

הערה:

חלק מההצעות מתאימות גם לפעילות של כתיבה ספרותית-יצירתית.

חלק א': הצעות לשיחה ודין לאחר קריאת כל סיפור בנפרד

1. האם אגלה למור

- א. ההתלבטות הקשה של עמית בספרו.
- ב. השיחה בין מור לעמית, כשהוא מציע לה חברות (העלו בדמיונכם).
- ג. האם הייתם מגלים למור? נמקו.
- ד. דף מהיומן האישי של מור.
- ה. האם עברתם מצב כזה של התלבטות קשה? ספרו.
- ו. מצב שבו, כמו עמית, לא שתפתם איש בהתלבטות שלכם – האם צדקתם? חשבו וספרו.
- ז. מקרה שבו האשמתם את עצמכם. ספרו.
- ח. חלום שחלמתם, והקשר שלו לארוע שקרה במציאות. ספרו.
- ט. היה לי סוד כמוס ו... ספרו.
- י. מקרה דומה שקרה בבית ספרנו. ספרו.
- יא. רגעים בסיפור: של אושר, שמחה, עצב, החלטה, הפתעה, פעולה, השלמה, התלבטות, הקלה.
- יב. אהבתי את הדמות המרכזית בסיפור מפני ש...
- יג. לא אהבתי את הדמות המרכזית בסיפור מפני ש...

- י. שיא העלילה.
- טו. קטע בסיפור שריגש אתכם במיוחד.
- טז. תיאור בסיפור שמצא חן בעיניכם.
- יז. הסיום של הסיפור הוא סיום פתוח. סיימו את הסיפור.
- יח. המסר או האמירה (מה אנחנו לומדים מהסיפור).
- יט. חברו פתגם לסיפור.
- כ. הסיפור מצא חן בעיני...
- כא. הסיפור לא מצא חן בעיני..

2. המורה לילך הבטיחה שתבוא

- א. הייתי רוצה שהמורה לילך תבוא ואז...(השלימו).
- ב. האם קרה שהובטח לכם משהו ולא קוים? ספרו איך הרגשתם.
- ג. הבטחה שקוימה. ספרו.
- ד. ספרו על חגיגת יום ההולדת שלכם, הזכורה לכם במיוחד.
- ה. האם קרה שסבלתם בזמן שאחרים שמחו? ספרו.
- ו. התכונות הבולטות של איתי, הדמות המרכזית בסיפור.
- ז. דף מהיומן האישי של איתי.
- ח. המורה לילך מספרת.
- ט. שיא העלילה.
- י. קטע בסיפור, שריגש אתכם במיוחד.
- יא. רגעים בסיפור: של אושר, שמחה, עצב, החלטה, הפתעה, פעולה, השלמה, התלבטות, הקלה.
- יב. אהבתי את הדמות המרכזית בסיפור מפני ש...
- יג. לא אהבתי את הדמות המרכזית בסיפור מפני ש...
- יד. התיאור המותח בסיפור.
- טו. הצעות אחרות לסיום הסיפור.
- טז. המסר או האמירה (מה אנחנו לומדים מהסיפור).
- יז. חברו פתגם לסיפור.
- יח. הסיפור מצא חן בעיני...
- יט. הסיפור לא מצא חן בעיני..

3. ההפתעה

- א. מדוע לא הצליחה שירלי להפתיע את ההורים אף על פי שכל כך רצתה? ספרו.

- ב. התכונות הבולטות של שירלי, הדמות המרכזית בספור. פרטו.
- ג. דף מהיומן של שירלי.
- ד. אמא של שירלי מספרת...
- ה. האם אכזבתם אי פעם את ההורים? ספרו.
- ו. טעות שעשיתם ואחר כך הצטערתם? ספרו.
- ז. איזו הפתעה הייתה משמחת את ההורים שלכם? שערו, ספרו ונסו להגשים.
- ח. כתבו מכתב דמיוני לשירלי. ספרו את תוכנו.
- ט. שיא העלילה.
- י. קטע בסיפור שריגש אתכם במיוחד. קראו בקול
- יא. רגעים בסיפור: של אושר, שמחה, עצב, החלטה, הפתעה, פעולה, השלמה, התלבטות, הקלה.
- יב. אהבתי את הדמות המרכזית בסיפור מפני ש...
- יג. לא אהבתי את הדמות המרכזית בסיפור מפני ש...
- יד. התיאור בסיפור שמצא חן בעיני. קרא בקול.
- טו. אם סיום הסיפור אינו נראה לכם, הציעו סיום אחר.
- טז. המסר או האמירה (מה אנחנו לומדים מהסיפור)
- יז. חברו פתגם לסיפור
- יח. הסיפור מצא חן בעיני...
- יט. הסיפור לא מצא חן בעיני...

4. מכות

- א. האם נראית לכם הדרך בה מתמודד נמרוד (הדמות המרכזית בסיפור) עם האלימות מצד איל? אם לא, הציעו דרך אחרת.
- ב. התכונות הבולטות של נמרוד. פרטו.
- ג. התכונות הבולטות של איל.
- ד. מה עוד יכול היה נמרוד לעשות, ולא עשה?
- ה. מה ידוע לכם על הג'ודו (ספורט ההגנה)?
- ו. האם קרו מקרי אלימות בבית הספר שלכם? ספרו.
- ז. כיצד אפשר למנוע לדעתם אלימות בבית הספר?
- ח. ארגנו דיון בכיתה בנושא: אלימות בבית הספר (בעקבות קריאת הסיפור).
- ט. האם כעסתם בעת קריאת הסיפור? מתי?
- י. קבלתם מתנה יקרה ללבכם. ספרו.

יא. רגעים בסיפור: של אושר, שמחה, עצב, החלטה, הפתעה, פעולה, השלמה, התלבטות, הקלה.

יב. אהבתי את הדמות המרכזית בסיפור מפני ש...

יג. לא אהבתי את הדמות המרכזית בסיפור מפני ש...

יד. שיא העלילה

טו. קטע בסיפור שריגש אתכם במיוחד. ספרו.

טז. התיאור היפה בסיפור, קראו בקול.

יז. האם סיום הסיפור נראה לכם? אם לא, הציעו סיום אחר.

יח. המסר או האמירה (מה אנחנו לומדים מהסיפור)

יט. חברו פתגם לסיפור

כ. הסיפור מצא חן בעיני ...

כא. הסיפור לא מצא חן בעיני ...

5. כל הכרטיסים נמכרו

א. מה הייתם אתם עושים בראותכם את הילד הבוכה? ספרו.

ב. התכונות הבולטות של רועי, הדמות המרכזית בסיפור. פרטו.

ג. דף מיומנו של רועי.

ד. כתבו מכתב דמיוני לרועי. ספרו את תוכנו.

ה. ספרו על הצגה שאהבתם.

ו. ספרו על ארוע ששמחתם לקראתו ולבסוף נשארתם עצובים.

ז. שיא העלילה

ח. קטע בסיפור שריגש אתכם במיוחד. קראו בקול.

ט. תאור יפה בסיפור שמצא חן בעיניכם. קראו בקול.

י. האם סיום הסיפור נראה לכם? אם לא, הציעו סיום אחר.

יא. רגעים בסיפור: של אושר, שמחה, עצב, החלטה, הפתעה, פעולה, השלמה, התלבטות, הקלה.

יב. אהבתי את הדמות המרכזית בסיפור מפני ש...

יג. לא אהבתי את הדמות המרכזית בסיפור מפני ש...

יד. המסר או האמירה (מה אנחנו לומדים מהסיפור)

טו. חברו פתגם לסיפור

טז. הסיפור מצא חן בעיני ...

יז. הסיפור לא מצא חן בעיני ...

חלק ב': הצעות לשיחה ודין לאחר קריאת הספר כולו

1. אומרים שספר הוא טוב:

- א. כשהוא מעורר סקרנות ויש בו מתח ועניין.
- ב. כשהגיבורים אמינים ואפשר להזדהות אתם.
- ג. כשהסגנון בהיר וקולח.
- ד. כשיש לו מסר המעורר אותנו למחשבות, ואנו ממשיכים לחיות עם הספר גם לאחר הקריאה.
- ה. כשהוא יפה בעיצובו החיצוני.
- ו. כשהוא יצירה של אמת.

2. חשבו על הספר "האם אגלה למור" במושגים שהובאו לעיל, ונסו לענות על השאלה: האם הספר הוא טוב? נמקו.

3. מה משותף לכל הסיפורים בספר?

4. סיפור שאהבתם במיוחד? - נמקו.

5. אילו הייתם צריכים לבחור באחד הסיפורים כמועמד לפרס - באיזה סיפור הייתם בוחרים?

6. ארוע או מצב באחד הסיפורים, שגרם לכם להתרגשות מיוחדת.

7. הנושא:

כסופר בוחר את הנושא לסיפור שלו הוא משתדל שהנושא יהיה: לא שגרתי, אחר, מיוחד, מקורי, מעניין ומסקרן.

האם הנושאים שהסופרת בחרה לסיפורים שלה מתאימים לנאמר לעיל? נמקו.

8. הכותרת:

התפקיד של הכותרת הוא לסקרן אותנו ולמשוך אותנו אל תוך הספר או הסיפור.

א. האם הכותרת של הספר והכותרות של הסיפורים עונות על דרישה זו? נמקו.

ב. אם אתם חושבים שכותרת מסוימת בספר אינה מתאימה לעלילה הציעו כותרת אחרת.

ג. על מה חשבתם שיסופר בסיפור כשקראתם את הכותרת? האם הציפיות שלכם התאימו למסופר?

9. הפתיחה:

גם הפתיחה צריכה לסקרן ולמשוך אותנו אל תוך הספר.

מה צריך להיות אופי הפתיחה בסיפור? מה משותף לכל הפתיחות של הסיפורים בספר זה? הציעו פתיחות נוספות ואחרות לסיפורים.

10. הדמויות בספר:

בספר דמויות מרכזיות, דמויות משניות ודמויות רקע.

דמויות מרכזיות = הדמויות שבלעדיהן לא תיתכן העלילה.

דמויות משניות = דמויות הקשורות לדמות המרכזית ותורמות להתפתחות העלילה.
דמויות רקע = דמויות המוסיפות גוון לעלילה, אבל היא תתכן גם בלעדיהן.
אפיון הדמות נעשה ע"י הסופר באמצעות: תאור הצורה החיצונית, הלבוש, שפת הגוף, ההתנהגות, הדעות, המעשים, ההתמודדויות (מאבקים פנימיים ומאבקים חיצוניים) ההשגים שלה, הקשיים שלה, היחס שלה לחברה, היחס של החברה אליה ועוד.

דין:

- א. לו יכולתם לפגוש את אחת הדמויות בספר, באיזו דמות הייתם בוחרים?
- ב. מה היתה השאלה הראשונה שהייתם שואלים אותה?
- ג. שאלות אחרות? דמיינו את מהלך השיחה.
- ד. מי מהדמויות הייתם בוחרים לכם כחבר?
- ה. אתם עיתונאים המראיינים את אחת הדמויות (לפי בחירתכם): מרכזית, משנית או דמות רקע 1. לעיתון 2. לשידור חי בטלוויזיה. מה תשאלו אותה?
- ו. פתחו דו שיח (בזוגות) בין שתי דמויות מאותו הסיפור (או דמויות מסיפורים שונים בספר זה).
- ז. האם גיליתם תכונות משותפות בין דמויות שונות מסיפורים שונים בספר זה?
- ח. אחת מהדמויות בסיפורים מספרת על עצמה.
- ט. זווית הראיה (נקודת מבט) לאותו מקרה של דמויות שונות בסיפורים.
- י. פגישה עם אחת מהדמויות המרכזיות: "עמית, מור, לילך, איתי, שירלי, נמרוד, איל, רועי" כעבור שנים אחדות (בחרו את מספר השנים).
- יא. התאימו את התכונות במאגר הבא לדמויות המופיעות והוסיפו תכונות למאגר.

11. מאגר תכונות:

מתאימים לזכר או לנקבה:

אליים, רגיש, מצפוני, תככן, מתייטר, עצמאי, יוזם, עומד על זכויותיו, אמיץ, מתלבט, חכם, אוהב בעלי חיים, מתלהב, אדיש, מתחשב, דבק במטרה, אנוכי, פתוח, סגור, נחוש, פזיז, אחראי. לכל סופר אופי כתיבה משלו: סגנון, בחירת הנושאים, שימוש בדמיון ובמציאות וכדומה.

- א. מה מאפיין את הכתיבה של רבקה מגן?
- ב. מה השאלות שהייתם שואלים את הסופרת לו פגשתם אותה?
- ג. כתבו מכתב לסופרת שבו אתם מזמינים ממנה סיפורים נוספים. הסבירו לה בדיוק למה אתם מצפים.
- ד. ההרגשה שלכם והמחשבות שלכם לאחר קריאת הספר.
- ה. האם אתם מכירים ספרים אחרים של הסופרת?
- ו. האם אתם מכירים ספרים או סיפורים של סופרים אחרים העוסקים בנושאים הלקוחים מחיי בית הספר?

ז. אם אתם רוצים לדעת פרטים נוספים על הסופרת או סופרים אחרים חפשו בלקסיקון אופק לספרות ילדים בהוצאת "זמורה ביתן", ובספר "סודות של סופרים" מאת מירי ברוך הוצאת קוראים.

12. אתם קוראים בספר עם ההורים:

- א. קראו עם ההורים סיפור שאהבתם בספר וספרו: על מה שוחחתם לאחר הקריאה המשותפת?
- ב. הביאו את ההתרשמות של ההורים לכתה, אם היתה להם ביקורת, ציינו אותה.
- ג. "כשהיינו ילדים" - ראינו את ההורים על ארועים בילדותם המתאימים לכתיבת סיפורים. ספרו לחבריכם. הכינו המחזה עם ההורים, בעקבות הסיפורים.
- ד. הזמינו את ההורים לכתה בעקבות הקריאה המשותפת. התחלקו לקבוצות עבודה מעורבות (הורים - תלמידים) מצאו משימה לכל קבוצה ולאחר עבודה משותפת - דווחו.

13. איורים:

- ה. מה דעתכם על האיורים בספר ועל העטיפה?
- ו. אלו איורים מצאו חן בעיניכם? - נמקו.
- ז. האם תרמו האיורים להבנת התוכן ולהנאה מהספר.

חלק ג' - אנו יוצרים בעקבות הסיפורים:

(בציור, כיוור, המחזה, כתיבת תסריט, צילום בוידאו, יצירת קומיקס, תחרויות, חידונים וכיו"ב).

- א. אם אתם אוהבים לצייר:
- ב. ציירו דמויות המופיעות בספר.
- ג. ציירו תיאורים המופיעים בספר.
- ד. ציירו ציור צבעוני הקשור לאחת העלילות.
- ה. הדביקו על קרטון והפכו לפאזל.
- ו. ציירו כל ציור אחר העולה בדמיונכם.
- ז. ציירו עטיפה אחרת לספר (קדמיות או אחוריות).
- ח. ציירו פרסומת לספר.
- ט. ערכו תערוכה של ציורים הקשורים בסיפור או תערוכה של מוצרי כיוור הקשורים בסיפורים.

14. המחזה:

המחיצו את הסיפורים. חלקו תפקידים והעלו קטעים מהסיפורים (או סיפור שלם), התאימו תלבושות וחברו מנגינות לליווי או השתמשו במנגינות המתאימות לאוירת הסיפורים. המחיצו גם בפנטומימה או בתיאטרון בובות. הכינו את תיאטרון הבובות ואת הבובות בעצמכם. תפרו להן תלבושות והציגו. צלמו את המחזות בוידאו.

